

БЪЛГАРСКА АЗБУКА

Стефан Кирков, 6 в клас, номер 25

Българската азбука е тази, чрез която се извършва писменото предаване на книжовния български език. Представява основата на кирилицата и съдържа следните 30 букви:

<u>А а</u> (а)	<u>Б б</u> (бъ)	<u>В в</u> (въ)	<u>Г г</u> (гъ)	<u>Д д</u> (дъ)	<u>Е е</u> (е)	<u>Ж ж</u> (жъ)	<u>З з</u> (зъ)	<u>И и</u> (и)	<u>Й й^[1]</u> (и кратко)
<u>К к</u> (къ)	<u>Л л</u> (лъ)	<u>М м</u> (мъ)	<u>Н н</u> (нъ)	<u>О о</u> (о)	<u>П п</u> (пъ)	<u>Р р</u> (ръ)	<u>С с</u> (съ)	<u>Т т</u> (тъ)	<u>У у</u> (у)
<u>Ф ф</u> (фъ)	<u>Х х</u> (хъ)	<u>Ц ц</u> (цъ)	<u>Ч ч</u> (чъ)	<u>Ш ш</u> (шъ)	<u>Щ щ</u> (штъ)	<u>Ъ ъ</u> (ер-голям)	<u>Ь ь</u> (ер-малък)	<u>Ю ю</u> (йу)	<u>Я я</u> (йа)

Първата българска азбука – глаголицата – е създадена през 862 г. от Константин-Кирил Философ.

Исторически факт е, че през 862 г. византийският император нарежда на братята Константин и Методий да създадат необходимата християнска литература на славянски език за мисията им в Моравия. Важно е също да се знае, че според други източници Константин Философ е започнал работа над азбуката още при първото му пребиваване в манастира на планината Олимп около 855 г.

Глаголицата е дело на гениалния филолог Константин-Кирил и е напълно оригинална графична система, в която всяка буква отговаря на един звук. Нещо повече - в нея буквите за близки звукове имат сходни очертания. Затова глаголицата е най-съвършената графична система от древни времена до днес. Неопровержимо доказателство, че именно глаголицата е дело на Константин-Кирил и е първата българска азбука, учените откриват в Залцбургския меморандум от 871 г., в който пише, че Методий се появил в Панония с “новооткрити славянски букви”.

Константин-Кирил създава глаголицата за солунското славянско наречие, което принадлежи към източнобългарските рупски диалекти. Следователно езикът на солунските братя по етническа принадлежност е старобългарски. За него са характерни съчетанията шт, жд (в думи като нощъ, гражданинъ, межда), широкият гласеж на э (в думи. Употребата на дателен притежателен падеж вместо родителен притежателен (отъць емѣ вместо отъць его).

Всички тези черти безспорно доказват, че създаденият през девети век на основа на глаголицата книжовен език е български по произход. Той се разпространява първоначално в Моравия и Панония. След смъртта на Методий през 885 г. неговите ученици са прогонени от пределите на Моравия и намират прием в двора на княз Борис в България. Глаголическата писменост разцъфтява в книжовните средища край Плиска, Преслав и Охрид. Открити са глаголически надписи в Преслав и глаголически ръкописи в Охрид.

Глаголически ръкописи се пренасят и в Киевска Рус през X в. при покръстването ѝ. В края на IX век в Преслав възниква и втората старобългарска азбука – кирилицата, която съдържа 24 букви от гръцкото писмо и 14 знака, близки до глаголическите, които съответстват на чисто българските звукове: Б, Ж, З, Ш, Щ, Ч, Ц, Ъ, Ы, І, Ъ, Ѣ, Ѥ, Ѧ, Ю, Ъ. Кирилицата няма установено авторство.

За нас, българите, е важно да знаем, че кирилицата, с която днес си служат милиони хора по света (сърби, македонци, руси, беларуси, украинци, румънците до средата на XIX в., казахи, таджики, монголци и др.), е възникнала в България. Макар че съдържа и гръцки букви, тя следва модела на глаголицата и отговаря на най-съвършения принцип за писане, според който на всеки звук съответства отделна буква. Този принцип е застъпен последователно в глаголицата, а след това и в кирилицата, благодарение на което днес ние четем и пишем, без да се колебаем както други европейци пред думите от родния си език.

От 2007 г. кирилицата е призната за третата европейска азбука след латиницата и гръцката азбука.

**БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**

Стефан Кирков, 6 в клас, номер 25